

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

3. juli 2019

UKA2019/127

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

**Naalakkersuisut Atuarfik pillugu Inatsisartut inatsisaannik¹
allannguinnissaminni² atuarfimmi klassimi ataatsimi atuartut
annerpaamik 18-inik amerlassuseqartalernissaannik
qulakkeerinnequllugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut
aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.**

(Inatsisartunut Ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Tungavilersuut:

Politikeritut nalornissutiginnilara kissaatitta annerpaartaasa ilagilluinnaraat meerartatta pitsaanerpaamik ajunnginnerpaamillu atuarfiammi angusat pitsaanerpaat angusimallugit meeqqat atuarfianni naammassisaqartarnissaat. Taamaattumik naalakkersuinermik suliaqartuusugut meerartavut pitsaanerpaamik ajunnginnerpaamillu siunissaqassappata, taava meerartatta atuarfinni ulluinnarni toqqisisimanartumik ilikkagaqarfiulluartumillu atugassaqartinneqarnissaata aaqutissiuunneqarnissaa akisussaaffitta aamma annerpaartaasa ilaagaat.

Nalunngilaralu atuarfiup pitsaasup, toqqisisimanartup ilikkagaqarfiulluartullu qanoq pilersinneqarsinnaanera pillugu qanorsuaq oqallittoqarsinnaagaluartoq. Atuarfimmi pitsaasoq toqqissimanartoq ilikkagaqarfiulluartorlu tassaammattaaq: Atuarfik pitsaasoq, avatangiisigissaarluartoq, aqutisugissaartoq, ilinniartitsusunik piareersarluarsimasunik, pikkorissunik aalajaatsunillu ilinniartitsisoqartoq, peqqissunik toqqissimasunillu atuartoqartoqartoq il.il. Angajoqqaat tungaviusumik, meeqqamik pitsaasumik toqqissimanartumillu atugaqarnissaannik, ilikkagaqarluarsimallutillu meeqqat atuarfianniit naammassisaqarluarsimallutik meeqqat atuarfianniit ingerlaqqittarnissaannik akisussaanerpaajusut aamma puigunngilakka.

Taamaattoq aamma puigussanngilarput, meerartatta angusaqarluarsimallutik meeqqat atuarfianniit nammassisaqarluarsimallutik ingerlaqqittarnissaannut aamma ilinniartitsisut pitsaasunik atugassaqarlutillu avatangiiseqarnissaat

¹ Atuarfik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 3. December 2012-imeersoq

² Tassa Naalakkersuisut atuartitaanerup aaqqissuuteqqinnissaannik suliarileriigaannut atasumik.

pingaaruteqarluinnarmat. Tamanna ilaatigut ataatsimiinnermi kingullermi eqqartorparput.³

Isumaqarpunga pitsaasumik atuartitsisarnissamut periarfissiissagutta, meeqqat atuarfiata inatsisaani klassimi ataatsimi atuaqatigiit amerlanerpaamik 26-iusinnaanerannik piumasaqaat qiviaqqittariaqarnera pisariaqartoq.⁴

Nalunngilara, illoqarfinni anginerusuni atuaqatigiit klassimi ataatsimi 20-it sinnikkajunnerugaat 26-usinnaasartullu. Naalakkersuisut akissutaanni ilaatigut tamanna erserpoq.⁵

Immaqa atuartut klassimi ataatsimi 26-usinnaanerat, kisitsit taanna nammineq immini ajunngikkaluarpoq aamma apeqquserneqartariaqanngikkaluarpoq, meeqqat naalallutik, ilinniartitsisuminnullu ataqqinnillutik malinnaalluarlutillu pisinnaagaluarpata. Taamaattoq nalunngilarput pissutsit piviusut allanngorsimasut: Meeqqat arlallit eqqissiveqanngitsuusinnaapput, tusarnaarsinnaassutsimik amigaatiliusinnaallutik, ilinniartitsisuminnik ataqqinninngilluinnartut, atuaqatimillu atuarnerannik akorngusersorluinnalersinnaallugit. Tamanna uggornarpoq ajuusaarnarluinnarlunilu aammalu atuartunut artornarluni.

Taamaattoqartillugu ilinniartitsisut atuartunik aqutsiniarnerat ajornakusoornerujartuinnartarpoq oqimaalligaluttuinnarlunilu. Meeqqat eqqissiveqanngitsut tusarnaarsinnaassutimillu amigaatillit atuarneq tamaat aserorluinnarsinnaasarpaat. Tamanna atuartunut, minnerunngitsumillu ilinniartitsisumut piareersarluarsimalluni atuartuutitut pitsaasumik tunniusserusukkaluartumut kingunerlussinnaasarpaq. Taamaalisoqartillugu ilinniartitsisup atuartitsinissaraluani eqqissisaanermut atornerulersarpaa.

Taamaattumik ilinniartitsisup atuartuutiminut ataasiakkaanut ornigussinnaanissaa, ilitersuisinnaanissaa pingaaruteqartupilorujussuuvoq. Taamaammatt uanga isummanni atuaqatigiit 26-it, pitsaasumik ilikkartitsiffiulluartaumillu atuartitsineq ingerlanneqassappat, amerlavallaarput.

Tamanna tunngavigalugu ilinniartoqatigiit annerpaamik 18-iususnaanerrannut apparneqarnissaanik siunnersuuteqarpunga. Taamatut atuartunik annerpaaffissaliineq atuarfinni sulisunik ilinniagaqarsimasunit amerlanerussuteqarluartunit taperserneqarpoq.⁶

³ UPA2019/167

⁴ Atuarfik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 3. December 2012-imeersoq

⁵ § 37 naapertorlugu apeqqut 2019-242

⁶ IMAK-imi Tunngavissat iliuusissallu

http://www.imak.gl/fileadmin/foreningen/Princip_og_indsats/princip_indsats2017_gr_141117.pdf

Neriullunga siunnersuutiga ilassilluarneqarumaartoq.

Qujanaq.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu apeqqummut⁷ akissumminni nalunaarutigaa:

"Atuaqatigiit 18-inik amerlanerusunit atuartullit tamarmik atuaqatigiinnut ikinnerusunik atuartulinnut avinneqassappata nunami tamarmi atuaqatigiit 118-it pilersinneqartariaqassapput. Akerlianik atuartut atuarfiup iluani imaluunniit illoqarfiup iluani atuarfimmut allamut 18-it inorlugit atuartulinnut nussorneqarpata 18-illu tungaanut atuaqatigiinnik atuartulinnik pilersitsisoqassappat nunami tamarmi atuaqatigiinnik ikinnerpaamik 47-nik nutaanik pilersitsisoqartariaqassaaq. Nuummiinnaq atuaqatigiinnik nutaanik 23-inik pilersitsisoqartariaqassaaq tamassumalu atuarfimmik marlukkaanik atuaqatigiilimmik pilersitsinertut naleqarsinnaassaaq.

Taasariaqarpoq atuartitsivissanik periarfissanik annertusaanngikkaluarluni atuartut atuaqatigiinnut atuarfinnulluunniit allanut "nussornissaat" ajornannginnersoq perorsaanikkullu pissusissamisuuksanersoq naatsersuinermit ilanngunneqanngimmata. Ilinniartitsisunik amerlanerusunik pisariaqartitsilernissamik naatsersuuteqarneq suli annerusinnaavoq assersuutigalugu atuaqatigiit kattunnissaat illoqarfimmiluunniit atuarfimmut allamut atuartut nuunnissaat periarfissaanngippat.

Naatsersuutigigaanni atuaqatigiit agguaqatigiissillugu ukiumut akunnerni 856-ini atuartinneqartassasut, naatsorsuutigigaannilu ilinniartitsisoq akunnerni atuarfiusuni ukiumut 650-ini (piareersarneq suliassallu allat ilanngunnagit) qaangiuttoornani atuartitsisassasoqnunami tamarmi ilinniartitsisut 62-it missaannik amerlassusillit pisariaqartinneqassapput. Tassunga ilanngullugit naatsorsuutigineqassapput ilinniartitsisututatorfiit ullutsinni ilinniartitsisutut ilinniarsimannigitsunik suliffigineqartut. Timelærerit ukiumi atuarfiusumi qaangiuttumi nunami.

Atuaqatigiinnik nutaanik pilersitsinissamut pisariaqartitsinerit kommunikkaartumik imanaatsorsuutigineqarput:

- *Kommune Kujalleq: atuaqatigiit 8-t*
- *Kommuneqarfik Sermersooq: atuaqatigiit 29-t*
- *Qeqqata Kommunian: atuaqatigiit 2-t*
- *Kommune Qeqertalik: atuaqatigiit 3-t*
- *Avannaata Kommunian: atuaqatigiit 5-it"*

⁷ § 37 naapertorlugu apeqqut 2019-242

Naalakkersuisut atuartitsivinnik amerlanerusunik pisariaqartitseriataarnissamut attuumassutilimmik aningaasartuutaaratarsinnaasunik paasissutissiinnaasimangillat, Nuummiunerusoq amigaatigineqartussatut naatsorsuutigineqarsinnaasunik.

Naalakkersuisut ilinniartitsisutut atorfiit 62-it missaaniittut eqqartorneqartut nuna tamakkerlugu ukiumut agguaqatigiissillugu 25 mio. kr.-nik qaffaanermik kinguneqartussatut taakkartorpaat. Tamannali akissaataajaannartut isigineqassanngilaq, kisiannili siunissamut ungasinnerusumut meerartatsinnut ilinniartitsisortatsinnullu aningaasaliinertut isigineqassalluni.

Tamanna pillugu naatsorsuutigineqassaaq inersimasuni meeqqat atuarfianni faginik ilinniartitsisarnerup pisariaqassusaasa annikinnerulernissaa, inuusuttut ilinniakkanik aallartitsisartut amerlassusaasa annertusinissaat, taamatuttaarlu ilinniartitsisut suliffigissaarnerulersinnaanerit, tamatumunngalu atasumik sulingitsooqattaarnerit suliffinnillu taarsiisarnerit ikilinerat. Tamanna pillugu piorsaanermi atorfinnullu attuumassutilinnik kingunissai matuma siunnersuutip kingunissaasa oqimaalutarnerini ilaatinneqartariaqarlutik.

Meeqqat atuarfiannut allannguutissatut uani qinnutigineqartoq kisiat isigissagaanni AC-ip ukiumut naammassisinnaasaata affaanik naleqarnissaa nalilerneqarpoq, tassalu 250.000 kr. Inatsisinik suliaqarnissarli atuarfik pillugu inatsimmik allannguineramik suliamut kalerrisaarutigineqareersumut ilanngunneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Aningaasartuutit qaavisigut aningaasartuutaanerusussat taamaalillutik tagginneqartut annertuallaarnaviaratik.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:
Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:
Soqanngilaq.